

YORGOS LANTHIMOS

OVER ALPS

Met 'Dogtooth' zorgde de Griekse nieuwlichter Yorgos Lanthimos twee jaar geleden in de sectie *Un Certain Regard* in Cannes al voor ophef, *ALPS* is de bevestiging van zijn onmiskenbaar dwars talent. — **FREDDY SARTOR**

FILMMAGIE: Hoe komt iemand op het idee voor een film zoals *ALPS*?

YORGOS LANTHIMOS: Het is allemaal begonnen met een discussie die ik had met coscenarist Efthymis Filippou. Toen we het hadden over het verhaal, zei hij iets over mensen die een dierbare hadden verloren en hoe zij daarmee omgingen. Rouwende mensen die aan anderen vragen om zich als de overledene voor te doen en bijvoorbeeld brieven te schrijven. Volgens mij was het een interessant idee te kijken hoe ver men ging bij een rouwproces. Het leek me evenwel niet complex genoeg om te focussen op iemand die brieven schrijft. Voor mij was het interessanter wanneer we iemand portretteerden die de fysieke plaats van de overledene zou innemen. Zo kwam ik op het personage van de verpleegster, die dergelijke mensen ontmoet dankzij haar job in het ziekenhuis. Omdat ze al deze overledenen imiteerde, werd het ingewikkeld en bizar tegelijk. Ze heeft geen enkele band met die mensen noch lijkt ze op hen. We startten van haar personage. Efthymis vond het een goed idee nog meer gelijkaardige personages te creëren. Zo konden we de verschillen in hun gedrag weergeven.

Je film legt meer het accent op deze mensen dan op de rouwende familie.

Y. LANTHIMOS: Toen we het filmscenario schreven zijn we vertrokken van het basisidee: Hoe gaan mensen met de dood om? Later ontdekten we dat het daarmee niets te maken had, het verhaal ging veeleer om mensen die pretendeerden iemand anders te zijn. Ze namen een ander

leven over. In feite gaat het om de rollen die we allemaal in het dagelijks leven spelen. Uiteraard wordt dat in de film uitvergroot.

Het verhaal wordt verteld via vrouwen.

Y. LANTHIMOS: Allicht deed ik een beroep op mijn vrouwelijke kant. Vrouwelijke personages fascineren me. Ik groeide op tussen vrouwen, waarschijnlijk de reden ook waarom ik ze zo bewonder. Ik plaats ze graag tussen domme mannen of autoritaire types. Wat in feite niet ver van de realiteit staat.

Gaat *ALPS* zoals 'Dogtooth' eveneens over opvoeding?

Y. LANTHIMOS: Niet echt. De vorige film ging meer over opvoeding. Wanneer je het echt analyseert dan zal je merken dat in elke film of in elke relatie een vorm van opvoeding zit. Dus als je het zo bekijkt is het antwoord: ja. Maar het is niet het hoofdthema. Ik kan alleen maar films over problemen bedenken. Zelf vind ik niks aan een film die beweert dat "Alles geweldig is". Omdat dat zo niet is. Ik denk graag na over wat er aan mij of aan anderen scheelt. En over hoe we bepaalde dingen doen. We proberen allemaal een andere rol aan te nemen en we doen dat onbewust. Wanneer ik werk ben ik iemand anders. Zelfs de manier waarop ik spreek; zo spreek ik niet tegen mijn vrienden. Toen we aan het script werkten, stuurde een vriend een artikel door over hoe in Azië mensen worden ingehuurd om als vriend of man naar een feest te gaan. Dat is niet bepaald dode mensen vervangen maar zo zie

je wel dat het bestaat.

Wil je iets meer kwijt over je manier van werken?

Y. LANTHIMOS: Het is een proces van lange adem. Het gaat erom hoe je het script schrijft. In drama kan je dezelfde scène maken op vele verschillende manieren: grappig, bizar, donker, ... Vervolgens is het moeilijk om de juiste acteurs te vinden. Ik heb veel tijd gestoken in het vinden van niet-professionele en professionele acteurs. Ik werk alleen maar met professionele acteurs als ze hun theateropleiding achterwege laten. Kortom, ze moeten spelen zoals niet-professionele acteurs. Ze moeten zichzelf zijn in plaats van het scenario af te lezen. Tegelijkertijd zijn mijn acteurs onzeker omdat ze graag weten wat in het script staat. Veel repeteren doen we niet. Ze weten niet hoe hun tegenspeler zal reageren. Ze moeten zo kwetsbaar mogelijk zijn. Ik liet de acteurs slechts één keer het script doornemen. Ze kennen dus hun tekst niet, alleen het verhaal. Terwijl de camera's lopen moeten ze zichzelf heruitvinden. Meestal is een filmdag vroeger afgelopen dan gepland. We bedenken dan nieuwe scènes en werken nog drie uur langer. We schrijven ze op dat moment neer en laten de acteurs improviseren. Bijvoorbeeld in de scène met de coach en de gymnaste wordt er gepraat over een blinde dame. De coach vraagt haar: "Kan je je inbeelden dat je blind bent?" Waarop het meisje geblinddoekt danst. We bedachten die scène ter plekke. Wanneer ze valt en in de lach schiet, lacht ze eigenlijk echt. En dan heb

ALPS

“In feite gaat ALPS over de rollen die we allemaal in het dagelijkse leven spelen”.

je uiteraard ook de montage. Welke scènes houden we? Hoe monteren we ze? Welke stiltes bewaren we? En qua geluid wou ik de dingen zo naakt mogelijk tonen. Dat is veel krachtiger dan muziek.

Hoe koos je de niet- professionele acteurs?

Y. LANTHIMOS: Op verschillende manieren. Ik vroeg het aan mijn vrienden, bijvoorbeeld mijn advocaat, en ook de casting director contacteerde mensen die hij kende. Zelf de professionele acteurs met wie ik in het verleden had gewerkt moesten een screentest doen. De hoofdactrice was de laatste keuze. Ik kende haar, probeerde toch iemand anders te vinden maar ik kwam tot de conclusie dat zij de beste was. Ik vind het zeer normaal dat iedereen een screentest moet doen, omdat de acteur tijdens het filmen iemand anders wordt. Iemand die je niet ziet wanneer je gewoon met hem/haar praat. Het belangrijkste is het proces. Nooit probeer ik acteurs te vinden die beschreven staan in het script. We beschrijven ze ook niet, zelfs niet de leeftijd of het uiterlijk. Wel schetsen we ruw de leeftijd maar dat kunnen we nog aanpassen. Als we aan iemand van 25 jaar dachten maar we vinden een acteur van 50 jaar die voor de rol geknipt is dan kunnen we nog meer doen.

Een van de belangrijkste scènes was die met de Alpen, de titel van je film trouwens, waarin ze zeggen: “Ik ben de Mont Blanc, ik de Matterhorn, ik de Monte Rosa. The human is unique, bedoel je dat?”

Y. LANTHIMOS: Dat verklaart de filosofie achter het thema. Op de een of andere manier is het logisch wat hij zegt, en tegelijk klinkt het absurd. Je kan de logica achter de film achterhalen maar het is niet wat je had verwacht.

Dus je kan zeggen dat die scène het thema van de film prijsgeeft.

Is er één filmmaker die je heeft geïnspireerd? Jean-Luc Godard?

Y. LANTHIMOS: Toen ik aan mijn filmstudies begon kon ik niet denken dat ik ooit cineast zou worden. In Griekenland is het niet aan de orde om te zeggen dat je filmregisseur wil worden. De vraag die dan wordt gesteld is: “Hoe ga je je brood verdienen”? Later zag ik films van Bresson, Cassavetes en ook Godard. Zo werd ik beïnvloed. Ik hield van naar films te kijken en met een camera te werken. Op die manier groeide mijn interesse voor het maken van een eigen film. Van mijn films kan ik niet leven, dus ik moest wel reclamefilms maken.

Is er sprake van een New Wave in Griekenland? Ik zag ook de film ‘Attenberg’ van Athina Rachel Tsangari. Een verwante ziel.

Y. LANTHIMOS: Een groep van filmmakers is er niet. Regisseurs helpen elkaar omdat er geen instanties zijn die ons bij de financiering steunen. Tsangari produceerde mijn eerste film *Kinetta* en *Alpes*. En ik hielp haar bij het produceren van *Attenberg*. Persoonlijk vind ik het niet leuk om producent te zijn, ik doe het omdat het nodig is.

Denk je dat er parallellen zijn tussen de dynamiek in de Griekse cinema momenteel en de diepe financiële crisis in het land?

Y. LANTHIMOS: Het heeft daar zeker mee te maken. Door onze generatie en een veranderd tijdperk moest het gebeuren. Zeker nu alle ogen op Griekenland zijn gericht. Ik denk dat de jonge generatie zelf nog meer beseft dat ze van niemand iets mogen verwachten. Daarom moeten we elkaar helpen bij het maken van films. Er was altijd al een probleem met het financieren van jonge cineasten. De crisis maakte dat nog duidelijker. Maar om te praten over een New Wave... Wanneer er een of twee Griekse films succesvol worden ontvangen, kijkt opeens de hele internationale filmwereld naar Griekse films. Sommige daarvan zijn goed, andere minder. Slechts enkele films maakten het verschil.

Blijft de Griekse cinema wat verweesd achter na de dood van een icoon zoals Theo Angelopoulos?

Y. LANTHIMOS: Hij was een belangrijk deel van de Griekse cinema, dus hij wordt zeker gemist, ook als persoon. Maar ik denk niet dat hij een invloed had op de Griekse cinema van de jongste jaren. Ik beschouw hem veeleer als een hoofdstuk apart. ✕

INTERVIEW – BRUSSEL, 12 APRIL 2012
Vertaling: Justine De Graeve